

آداب و رسوم و ویژگی‌های اجتماعی و فرهنگی در تاریخ بیهقی

مسعود معظمی گودرزی^۱

^۱ دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی دانشگاه قم (نویسنده مسئول)

چکیده

در آثار نظم و نثر فارسی به جامانده از ادوار مختلف همیشه گوشه‌هایی از وضعیت اجتماعی و فرهنگی مردمان آن دوره به تصویر کشیده می‌شود. آثار ادبی برگزیده هر کشور آینه تمام‌نمای رفتارهای اجتماعی و آداب و رسوم هر کشور است. ابوالفضل بیهقی، دبیر فرزانه دربار سلسله غزنویان نیز در کتاب ارزشمند خود به وضعیت و شرح حال دربار و جامعه هم‌عصر خود پرداخته است. این پژوهش به بررسی نمونه‌هایی از آداب و رسوم متداول و مرسوم زندگی مردم در جامعه ایرانیان قرن پنجم هجری می‌پردازد که در تاریخ بیهقی به آن‌ها اشاره شده است. ضرورت و اهمیت این پژوهش در مقایسه نحوه زندگی مردمان آن روزگار با عصر حاضر و نیز نوع پرداختن بیهقی به این مقوله بیش از پیش آشکار می‌گردد. در این پژوهش به روش مطالعه توصیفی و تحلیلی با استفاده از منابع کتابخانه‌ای آداب و رسوم را بررسی می‌کند که ابوالفضل بیهقی در خلال تاریخ بیهقی به آن‌ها اشاره کرده است. در پایان با طرح این فرضیه که تصور بیهقی از اجتماع، فراتر از طبقات معمول جامعه خود است این سوال مطرح می‌شود که: آیا نگاه بیهقی به جامعه خود از جنس نگاه یک فرد پرورش‌یافته در دربار و تحت تأثیر پادشاهان غزنوی است؟

واژه‌های کلیدی: تاریخ بیهقی، زندگی اجتماعی، جامعه غزنوی، آداب و رسوم.